

Кафедра струнно-смичкових інструментів

Вивчення оркестрових партій. Віолончель

Освітній ступінь	бакалавр	Курс	2-4
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Семестр	3-8
Освітньо-професійна програма	«Оркестрові струнні інструменти: «Віолончель»		
Статус	<u>обов'язкова</u>	ECTS	7
		Годин	210
		Практичні заняття	99
		Самостійна робота	111
Форма контролю	<u>залік</u>		

Інформація про викладача

ПІБ	Полянська К.В., кандидат філософських наук, доцент кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужений діяч мистецтв України, Макаренко О.І., Заслужений артист України, в.о.доцента кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Демберг Л.Л. старший викладач кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-6190-5979 (Полянська К.В.)
e-mail	strunni.nmaul@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета – формування кваліфікованих і всебічно розвинутих виконавців-оркестрантів, які володіють художньою музично-виконавською майстерністю, відповідними знаннями та навичками, необхідними для здійснення самостійної професійної діяльності в галузі оркестрового виконавства.

Завдання – засвоєння комплексу професійних практичних і теоретичних знань, умінь, навичок, основних принципів оркестрового виконавства, які набуваються в процесі підготовки в класі під керівництвом викладача для майбутньої оркестрової діяльності.

Навчальна дисципліна передбачає групові практичні аудиторні заняття, а також індивідуальну самостійну роботу студентів.

Курс вивчається протягом 5-8 семестрів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі компетентності:

знати:

- базові поняття оркестрової гри;
- оркестрові партії у знакових творах симфонічної та камерної музики;
- основні етапи розвитку оркестрового виконавства як цілісного явища;
- специфіку роботи в групі у складі оркестру;
- диригентський жест;

- теоретичні основи та методи засвоєння навички гри з аркуша;
 - оркестрові технічні прийоми гри та їх модифікації;
 - засоби художньої виразності, стилістичні особливості та їх застосування в оркестровій практиці;
 - оркестровий репертуар;
- вміти:**
- володіти всіма прийомами гри на віолончелі: штрихами зв'язної та роздільної артикуляції, широкою динамічною та тембровою палітрою, акцентуації, фразування тощо;
 - розуміти диригентський жест;
 - вільно читати з листа, володіти ефективними методами швидкого і якісного вивчення музичних текстів;
 - самостійно опрацювати партії, використовуючи сталі традиції виконання оркестрових творів;
 - самостійно робити неупереджені висновки, досліджуючи практичну складову оркестрового музикування;
 - контролювати власну гру у загальному груповому звучанні (ритм, інтонація, звуковидобування).
- мати навички:**
- загальних принципів гри в оркестрі;
 - виконання оркестрових партій симфонічних та камерних творів різних епох та стилів;
 - гри «соло» в оркестрі;
 - гра в групі під орудою диригента;
 - вільного читання нот з аркуша;
 - організації метру та ритму;
 - самостійного пошуку та відбору інформації, практичної реалізації теоретичних знань в оркестровій роботі;
 - аналізу можливих існуючих засобів та підходів специфіки оркестрового виконавства.

Перелік тем

Модуль 1

Тема 1. Вступ. Теоретичні засади оркестрового виконавства. Становлення симфонічного оркестру. Етикет оркестрового музиканта. Класичні симфонії. Теоретичні основи та методи засвоєння навички гри з аркуша.

Тема 2. Поняття – «оркестрові труднощі».

Тема 3. Вивчення фрагментів оркестрових партій у творах композиторів раннього романтизму. Диригентський жест і його розуміння. Вміння контролювати власну гру у загальному груповому звучанні. Робота над інтонацією в групі.

Модуль 2

Тема 4. Вивчення оркестрових соло в групі та фрагментів оркестрових партій у творах Л.ван Бетховена. Специфіка виконання штрихової техніки, втілення стилістичних засобів виразності, гра в групі (фраза, динаміка, вібрація, аплікатура), організація ритму, метру.

Тема 5. Тип бетховенської увертюри.

Тема 6. Специфіка гри акомпанементу в оркестрі при виконанні творів з солістом.

Модуль 3

Тема 7. Виразне інтонування групою в ансамблі. Вивчення оркестрових соло та фрагментів оркестрових партій творів П.І Чайковського:

Тема 8. Вивчення оркестрових соло групи та фрагментів оркестрових партій у творах композиторів XIXст. Роль концертмейстера групи.

Модуль 4

Тема 9. Вивчення оркестрових соло та фрагментів оркестрових партій у творах XX ст. Основи оркестрового звуковидобування. Художнє осмислення групового соло в контексті оркестрового твору, емоційний стан, стилістичні поняття.

Тема 10. Вивчення оркестрових соло та фрагментів оркестрових партій у творах українських композиторів. Аплікатурні принципи оркестрової гри, специфіка оркестрових штрихів, стилістичні особливості тембральних відтінків.

Тема 11. Оркестрові традиції виконання складних метро-ритмічних угруповань, агогічних фраз, специфічних штрихів, сталої аплікатури в симфонічних та камерних творах.

Тема 12. Формування лідерських якостей концертмейстера, вміння вести за собою групу. Соло концертмейстера групи (виконавська майстерність, художнє втілення змісту).

Форми та технології навчання

Дисципліна «Вивчення оркестрових партій» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» оркестрового факультету Академії складається з практичних занять та годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає контрольні заходи (контрольний урок, залік)

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного оркестрового репертуару, музикознавча та методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять відповідно розкладу. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>, а також викладач забезпечує відповідним нотним матеріалом. Завдання для контрольних заходів через посилання на YOUTUBE студентами надсилаються на офіційну електронну адресу кафедри strunni.nmaul@gmail.com.

Методи контролю

У кінці кожного навчального семестру виводиться середній бал усіх контрольних заходів (модульний контроль, перевірка самостійної роботи) за цей період.

Якість засвоєння навчального матеріалу у період підсумкового контролю з дисципліни «Вивчення оркестрових партій» здійснюється у формі **заліків** у VI та VIII семестрах.

Загальний підсумковий контроль полягає у підведенні підсумків виконання практичних завдань, що виконувалися протягом семестру, усуненням прогалин у засвоєнні окремих оркестрових партій та вирішенням питання про готовність кожного студента до заліку.

Система оцінювання

Семестри 5-8

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Контрольний урок	50
2.	Самостійно виконане завдання	25
3.	Залік	25
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів:

Оцінка «відмінно»:

- виставляється студенту, який продемонстрував високохудожню, технічно досконалу гру оркестрових соло, проявив знання та відчуття стилістики виконуваних фрагментів творів, відмінну інтонацію, артикуляційну та звукову культуру..

Оцінка «добре»:

- виставляється студенту, який продемонстрував знання оркестрових соло, проявив знання та відчуття стилістики виконуваних фрагментів творів, але припустився незначних технічних (інтонаційних, штрихових, звукових) неточностей.

Оцінка «задовільно»:

- виставляється студенту, який продемонстрував посередні здібності у засвоєнні матеріалу, а його безпосереднє виконання оркестрових соло не відображало у повній мірі художній задум творів, супроводжувалося недоліками технічного характеру.

Оцінка «незадовільно»:

- виставляється студенту, який не засвоїв засад навчального матеріалу, у його грі спотворено стилістику та художній задум твору, що є відображенням неналежної професійної підготовки.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських молодіжних оркестрових фестивалях, участь у складі оркестру в концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та стажування у літніх оркестрових академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Александрова Н. Г. Основные типы музыкального интонирования в украинской камерно-инструментальной музыке 80-х годов.: Автореф. дис. канд. искусствоведения: 17.00.02. / Киев. гос. консерватория им. П. И. Чайковского. Киев, 1987. 15 с.
2. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Москва: Музыка, 1971. 376 с.

3. Барсова И. Вискова И. Оркестр без границ. - Материалы научной конференции памяти Ю. А. Фортунатова / М.: Научно- издательский центр. Московская консерватория, 2009
4. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестровке – М., 1972. Т.1.
5. Видор Ш.-М. Техника современного оркестра – М., 1938.
6. Гайдош М. Словник контрабасиста. – Кромериж, 1994.
7. Гарбузов Н. Зонная природа темпа и ритма. Москва: Музыка, 1950. 72 с.
8. Гинзбург Л. История виолончельного искусства. Москва: Музыка, 1950. 312 с. Кн.1
9. Гинзбург Л. История виолончельного искусства. Москва: Музыка, 1978. 312 с. Кн.4
10. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. Москва: Музыка, 1968. 112 с.
11. Гозенпуд А. Краткий оперный словарь. Изд. «Музычна Україна», 1986.
12. Гуревич Л. История оркестровых стилей. – М.: Композитор, 1997
13. Друскин М.(редактор-составитель). 100 опер. История создания. Сюжет. Музыка. // Изд. «Музыка», Л., 1964
14. Карс А. История оркестровки. – М., 1990.
15. Коробецька С. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність; Монографія. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2011
16. Крейн Ю. Стиль и колорит в оркестре. – М.: Музыка, 1967
17. Кремлев Ю. Вопросы музыкальной эстетики. □ М., 1953
18. Кугель М. Шедевры инструментальной музыки. Книга 1, Книга 2, К.: 2009. 195 с.
19. Мазель Л. О мелодии. □М.: Музыка, 1952
20. Мазель Л. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. □ М.: Музыка, 1967
21. Малько Н. Основы техники дирижирования. □М.: Музыка, 1965
22. Музыкальная энциклопедия в шести томах. – М., 1973-1982.
23. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVIII-XXI ст.: Витоки. Трансформації. Концепції. / Монографія / К.: КМАМ ім. Р.Глієра, 2020
24. Струве Б. Вибрация как исполнительский навык при игре на струнных инструментах (преимущественно на виолончели). Ленинград. Москва, 1933. 62 с.
25. Струве Б. Типовые формы постановки рук у инструменталистов (смычковая группа). Москва: Музгиз, 1932. 228 с.
26. Чекан Ю. Національний симфонічний. 100 років служіння Музиці. / К.: Музична Україна, 2018
27. Юцевич Ю. Словник музичних термінів. – «Музична Україна», К.-1977.

Интернет-ресурсы:

1. IMSLP - Petrucci Music Library (нотная википедия)
http://imslp.org/wiki/IMSLP:View_Genres
2. Sheet Music Plus www.sheetmusicplus.com
3. ScorSer
<http://ru.scorser.com/Catalog/0.html>
4. Music Student
<http://musstudent.ru>
5. Нотный архив
<http://www.muzlibrary.ru/>
6. Новая музыкальная библиотека
<http://www.muzlibrary.ru/>
7. Публичная нотная электронная библиотека
<http://www.ecosvit.org/bibl>
8. Нотный архив Бориса Тараканова
<http://notes.tarakanov.net/>
9. OrpheusLib - Библиотека Нот и Музыкальной Литературы
<http://lib-notes.orpheusmusic.ru>
10. Kreuzsch- Sheet Music
<http://kreusch-sheet-music.net>
11. Classical- scores.com
<http://www.classical-scores.com/free/index.php>
12. Music-scores.com - classical sheet music <http://www.music-scores.com/>
13. Music for the Nation: American Sheet Music <http://memory.loc.gov/ammem/musshmhtml/musshmhome.html>
14. The Juilliard Manuscript Collection
<http://www.juilliardmanuscriptcollection.org/>
15. Научная музыкальная библиотека им. С. И. Танеева
<http://www.mosconsv.ru/ru/groups.aspx?id=120422>
16. Санкт-Петербургская государственная консерватория им. Н.А. Римского-Корсакова
<http://biblio.conservatory.ru>
17. Видавництво «Гроно», яке пропонує нотну літературу, книги та навчально-методичні посібники для дитячих шкіл мистецтв, музичних шкіл, вищих навчальних закладів культури та мистецтв I-IV рівнів

акредитації.

<http://composersukraine.org/index.php?id=2351>